

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ТА
ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА
на тему

"Розробка інвестиційного проекту у Грузії"

Виконав: здобувач IV курсу,
групи МЕВ-163с
Спеціальності 292 Міжнародні економічні
відносини
Денисов Ілля Дмитрович

Керівник: д.е.н., проф.
Кузьмінов Сергій Васильович

Дніпро 2020

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

Затверджую:

Зав. кафедри _____

(підпис, прізвище, ім'я та по батькові, науковий
ступінь, вчене звання)

“ ____ ” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ на кваліфікаційну роботу здобувачу

Кузьмінов Сергій Васильович

прізвище, ім'я та по батькові

1. Тема роботи «Розробка інвестиційного проекту у Грузії»

2. Керівник роботи Кузьмінов Сергій Васильович, Доктор економічних наук, професор

Затверджені наказом від " ____ " _____ 20__ р., № _____

3. Термін здачі здобувачем закінченої роботи _____

4. Цільова установка та вихідні дані до роботи _____

5. Зміст роботи (перелік питань, які належить розробити):

- 1) дослідити інвестиційний клімат Грузії;
- 2) охарактеризувати соціальні чинники;
- 3) охарактеризувати економічні чинники;
- 4) охарактеризувати екологічні чинники;
- 5) розкрити можливі варіанти ведення бізнесу в Грузії;
- 6) обґрунтувати актуальність інвестиційного проекту;
- 7) виявити перспективи та погрози;
- 8) проаналізувати конкурентне середовище у сфері реалізації інвестиційного проекту;
- 9) розрахувати інвестиційну привабливість проекту.

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали, посада)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

8. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично

Здобувач

*підпис**прізвище, ініціали*

Керівник кваліфікаційної роботи

підпис прізвище, ініціали

АНОТАЦІЯ

Денисов І. Д. Розробка інвестиційного проекту у Грузії

У роботі проведено дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку економіки Грузії. Виявлено, що Грузія є однією із пострадянських країн, якій характерні значні демографічні та соціальні проблеми. Водночас, в країні відновлено сприятливий діловий клімат - один з кращих серед країн з перехідною економікою. Це створює сприятливі умови для організації підприємств малого бізнесу, де можна поєднувати інвестування та створення робочого місця для самого інвестора. У роботі розроблено інвестиційний проект по відкриттю сміттєпереробного заводу. Наведені розрахунки потреби в інвестиційних ресурсах, обґрунтовано організаційно-правову форму створюваного підприємства, а також проведено розрахунки основних показників, які дали змогу оцінити інвестиційну привабливість запропонованого проекту.

Ключові слова: сміттєпереробний завод, інвестиційний клімат Грузії, NPV, термін окупності інвестиційного проекту

ANNOTATION

Denisov I. D. Development of an investment project in Georgia

The study of the current state and trends of the Georgian economy are conducted. It was found that Georgia is one of the post-Soviet countries, which is characterized by significant demographic and social problems. At the same time, the country has restored a favorable business climate - one of the best among countries with economies in transition. This creates favorable conditions for the organization of small businesses, where investment and job creation can be combined for the investor. The investment project on opening a waste processing plant is developed. Calculations of the need for investment resources are given, the organizational and legal form of the created enterprise are given. The calculations of the basic indicators which have allowed to estimate investment attractiveness of the offered project are carried out.

Keywords: waste processing plant, investment climate of Georgia, NPV, payback period of the investment project

Тема.Розробка інвестиційного проекту у Грузії

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ ГРУЗІЇ.....	8
1.1. Інвестиційний клімат Грузії.....	8
1.2. Соціальні чинники.....	10
1.3. Економічні чинники.....	13
1.4. Екологічні чинники.....	15
1.5. Можливі варіанти ведення бізнесу в Грузії.....	17
РОЗДІЛ 2 ЗОВНІШНЬО –ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ГРУЗІЇ.....	22
2.1. Основні сфери та країни – партнери в зовнішньоекономічній діяльності Грузії.....	22
2.2 Зовнішньо-економічні відносини Грузії і України.....	25
РОЗДІЛ 3 ОБГРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ	
ВІДКРИТТЯ СМІТТЄПЕРЕРОБНОГО ЗАВОДУ	28
3.1 Аналіз конкурентного середовища у сфері реалізації інвестиційного проекту.....	28
3.2. Актуальність інвестиційного проекту.....	32
3.3. Перспективи та погрози	34
3.4 Обґрунтування та розрахунок інвестиційної привабливості проекту	38
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	50
ДОДАТКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54

ВСТУП

У кожному помешканні, де проживає людина утворюється величезна кількість непотрібних матеріалів та виробів. Сміття утворюється та накопичується не тільки у житлових приміщеннях, а й у дитячих садках, школах та інститутах, адміністративних спорудах, офісах, лікарнях, магазинах та ресторанах, готелях чи просто на вулицях. Зі зростанням кількості міст та підприємств збільшується щоденно кількість відходів. Спостерігаючи за накопиченням відходів, не можливо не насторожуватися з того, який постійний потік матеріалів різних видів рухається в одному напрямку – з місця виробництва до смітника, де накопичуються роками. Найдоцільніше використовувати не один метод утилізації відходів, а розробляти комплекс дій переробки та утилізації відходів.

Головна проблема полягає навіть не в тому, що громадяни Грузії багато сміять, забруднюючи навколишнє середовище, а в тому, що в країні недосконала система поводження з відходами. Через це, Грузія входить в число країн з найбільш високою кількістю утворення та накопичення відходів – 710 -720 млн.тонн щорічно. Сміттєзвалища займають в Грузії більше 170 тисяч га, і всі вони заповнені - загальна маса накопичених відходів перевищує 36 млрд. тонн. І,на жаль, кожним днем цифри лише зростають.

Актуальність теми є також надзвичайно високою, адже досягнення високого рівня прибутку сміттєпереробних підприємств забезпечить появу нових гравців в даному сегменті ринку та подальший ріст ринку обробки вторинної сировини. З цією метою необхідно визначити обсяги та економічну вигоду підприємств в тій чи іншій групі сировини. За рахунок інформації, яка показує стан розвитку у майбутньому, підприємство зможе скоригувати розподіл своїх потужностей. Тому першочерговим завданням постає визначення пріоритетних напрямів роботи. У зв'язку з цим актуальною і своєчасною є побудова моделей прогнозування, що забезпечують більш високий ступінь об'єктивності прийняття

рішень про певні обсяги переробки для подальшого успішного економічного зростання в умовах економічної нестабільності.

Мета роботи— розробка інвестиційного проекту щодо створення сміттєпереробного заводу в Грузії та розрахунків його прибутковості.

Завдання дослідження:

- дослідити інвестиційний клімат Грузії;
- охарактеризувати соціальні чинники;
- охарактеризувати економічні чинники;
- охарактеризувати екологічні чинники;
- розкрити можливі варіанти ведення бізнесу в Грузії;
- обґрунтувати актуальність інвестиційного проекту;
- виявити перспективи та погрози;
- проаналізувати конкурентне середовище у сфері реалізації інвестиційного проекту;
- розрахувати інвестиційну привабливість проекту.

Об'єкт дослідження – розвиток сміттєпереробної галузі.

Предмет дослідження—виробничі процеси сміттєпереробної промисловості.

У процесі дослідження були використані методи узагальнення статистичних даних, групування, аналізу.

РОЗДІЛ I

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ ГРУЗІЇ

1.1. Інвестиційний клімат Грузії

Економіка в країні на сьогодні майже повністю лібералізована і виступає вкрай привабливим середовищем для іноземних інвестицій в регіоні. На користь цього свідчить статистика припливу іноземних інвестицій в країни Східної Європи. Цікаво те, що їх розмір останнім часом постійно збільшується не лише в Грузії, а в інших кавказьких країнах вони з кожним роком тільки збільшуються.

Економіка Грузії знаходиться на 9-му місці у рейтингу країн за ступенем легкості ведення бізнесу. Саме така інформація є в «Доповіді про бізнес-діяльності країн світу в 2018 році», яку склав Всесвітній банк. Цей показник набагато вище в порівнянні з минулим роком, коли країна займала 16-е місце. Приплив інвестицій в економіку Грузії протягом 2016 року досяг 1,661 мільярда дол. США, в той час як відтік склав 232 мільйони дол. США за той же період відповідно до Доповіді про світові інвестиції 2017 року. Інвестиції в економіку Грузії зосереджені на транспорті, інфраструктурі, туризмі та фінансах.

Запаси прямих іноземних інвестицій (ПІІ) вимірюють загальний рівень прямих інвестицій в даний момент часу, як правило, в кінці кварталу або року. Зовнішні запаси ПІІ є вартість власних інвестицій резидентів і чистих кредитів підприємствам в зарубіжних країнах. Вхідні запаси ПІІ є вартість прямих іноземних інвестицій інвесторів і чистих кредитів для підприємств, що знаходяться в звітній економіці. Запаси ПІІ вимірюються в доларах США і як частка від ВВП (останнє значення). Запаси ПІІ створюють стабільні і довгострокові зв'язки між економіками.

Інвестиції в економіку Грузії в «зелені поля» постійно збільшуються за останні роки. Greenfield – це форма прямих іноземних інвестицій, коли батьківська компанія починає нове підприємство в зарубіжній країні, створюючи

нові операційні можливості з нуля [6].

Індекс ефективності внутрішніх інвестицій відображає відносний успіх країни в зацікавленості інвесторів заощадити свої інвестиції в економіку Грузії. Заснований на співвідношенні частки країни в глобальних притоках іноземних інвестицій та її частки в глобальному ВВП. ВФОК - Валове формування основного капіталу. Вимірюється вартістю доповнень до фіксованих активів, придбаних бізнесом, урядом або домашніми господарствами з метою зменшення витрат основних засобів.

Серед країн, де найбільше охочих вкласти інвестиції в економіку Грузії, відзначено Азербайджан. Саме він є найбільшим інвестором в країні, в зв'язку з будівництвом газопроводу Шах-Деніз. За перші шість місяців 2017 року інвестиції в економіку Грузії представниками Азербайджану склали 378 мільйонів доларів США.

Останнім часом на міжнародному рівні почастишали розмови про те, що в Грузії погіршився інвестиційний клімат, що оцінка в країні в бізнес-рейтингах почали знижуватися - поки не набагато, проте процес в наявності. Про це пишуть іноземні ЗМІ, про це говорять європейські депутати і американські конгресмени.

За словами директора Європейської бізнес-асоціації, що об'єднує до 100 компаній, Маріам Кучулорія, інвестори часто стикаються з проблемами, через які вони змушені відмовитися від капіталовкладень в Грузію.

«Наприклад, однією з проблем є відсутність конкуренції в державних закупівлях. Слід також зазначити пасивність Агентства конкуренції, яке не може припинити факти картельних угод, і все це залишається без реагування. Великою проблемою для європейського бізнесу є відсутність закону про банкрутство. Серед проблем також називається відсутність ринку капіталу і те, що кошти на розвиток бізнесу можна отримати тільки в банках, а не на біржі, як в розвинених країнах. Головною ж проблемою є дефіцит кваліфікованих кадрів» - заявила вона.

За її словами, європейські компанії дуже часто не можуть знайти фахівців, при цьому ніхто не знає, чи є у держави будь-яка стратегія в цьому напрямку -

міністерство охорони здоров'я і соціального забезпечення створило агентство з працевлаштування, але воно не включилося в процес.

«Що стосується державних тендерів, то проблема полягає в тому, що європейські компанії пропонують високу якість, тоді як грузинські - низькі ціни, в результаті низькі ціни перемагають, а на якість ніхто не звертає уваги. Це призводить до не рівномірних витрат – скажімо, зроблять нову дорогу, а через 2 роки її знову треба ремонтувати. Краще один раз заплатити більше і отримати якісні послуги, ніж один раз заощадити, а потім заплатити більше. Цей фактор взагалі не береться до уваги при тендерах »- заявила представник Європейської бізнес-асоціації [4].

Глава Міжнародної торгової палати Фаді Аслі вважає, що зниження інвестицій в Грузії пов'язане з економічною політикою уряду, в результаті якої бізнес-репутація країни настільки зіпсувалася, що для її поліпшення буде потрібно як мінімум 5 років.

«Протягом багатьох років частиною державної політики стало негативне ставлення до інвесторів. Дуже багато іноземних бізнесменів мали серйозні плани щодо Грузії, але не зустріли розуміння з боку місцевої влади, і змушені були відмовитися від вкладення коштів в країну. Інвестори не довіряють місцевій судовій системі, так як практично немає випадків, коли іноземний бізнесмен зміг виграти в суді позов з місцевим підприємцем або державою. Інвестори не відчують себе в безпеці, і немає ніяких передумов до того, що в умовах нинішньої влади приплив інвестицій виріс»- вважає Фаді Аслі.

За його словами, уряд хвалиться відносно високим рівнем інвестицій в 2019 році, проте глава Міжнародної торгової палати не поділяє цей оптимізм [4].

1.2. Соціальні чинники

З 1990 року чисельність населення Грузії скоротилася на 23%, склавши 3,7 млн осіб в 2018 році [1].

Демографічна ситуація в Грузії пострадянського періоду характеризується

значним зниженням чисельності населення через низький рівень народжуваності, скорочення числа міжнародних іммігрантів і відтоку працездатного населення країни.

За оцінками Світового банку, до 1993 року чисельність населення Грузії збільшувалася, досягнувши максимального значення в 4,9 млн чоловік. З 1990 року значення показника скоротилося на 23% - до 3,7 млн осіб в 2018 році [1].

Незважаючи на те, що в цілому за вказаний період природний приріст населення був позитивним, в країні спостерігалось скорочення чисельності населення через негативний міграційний баланс (перевищення кількості мігрантів, які виїжджають з Грузії, над кількістю мігрантів, що приїжджають в країну). Відтік населення став однією з ключових соціально-демографічних проблем в новітній історії країни.

З 2002 року країною - лідером за обсягами грошових переказів в Грузію є Росія, на яку, в 2018 році довелося майже 30% всіх грошових надходжень (457,2 млн дол. США). Перш за все, це пов'язано з тим, що частина виїхавших жителів Грузії емігрували саме в Росію. Наступними за обсягом грошових надходжень країнами в 2018 році виявилися Італія (192,9 млн дол. США), Греція (170,9 млн дол. США) і США (159,6 млн дол. США). За даними Національного банку Грузії, сукупна частка цих трьох країн в грошових надходженнях приватних осіб стабільно становить близько третини.

Крім скорочення чисельності населення Грузії, важливою демографічною проблемою також є старіння населення країни. У 2000 році частка населення старше 64 років становила 12,4% населення, збільшившись до 2018 року до 15,0%[1].

В середньому в регіоні Європи і Центральної Азії (виключаючи країни з високим рівнем доходу, для яких ця проблема в цілому характерна) цей показник становить 12%. Крім того, частка населення похилого віку в Грузії в 2018 році виявилася вище, ніж в більшості країн пострадянського простору.

Незважаючи на великий відтік населення, в Грузії зберігається високий рівень безробіття протягом останніх 30 років ключова причина еміграції з Грузії –

відсутність робочих місць. Навіть незважаючи на значний відтік робочої сили, для країни як і раніше характерний високий рівень безробіття. Так, наприклад, за оцінками МВФ, значення показника в 2018 році склало 13,9% серед усього населення Грузії і 28,9% серед молоді (15-24 років). У структурі зайнятості досі присутня значна частка самозайнятого населення (43% економічно активного населення в 2018 році), однією з причин чого є висока частка аграрного сектора в галузевій структурі економіки Грузії. В цілому більшість робочої сили задіяна в сільськогосподарській сфері (38,9%), роздрібної та оптової торгівлі (11,1%), а також в освіті (8,9%).

Поряд з великою часткою безробітного населення, для соціальної структури Грузії характерний також високий рівень бідності. За оцінками Грузстата, в умовах абсолютної бідності (гранично низький рівень бідності, при якому відсутні можливості для задоволення базових потреб людини, сім'ї в обсязі, достатньому для виживання, а доходи сімейного споживчого бюджету не досягають прожиткового мінімуму) в 2018 році проживала 1/5 частина населення країни. При цьому бідність серед населення молодше 17 років (25,5% населення цієї вікової категорії) була на 6 % вище, ніж серед населення у віці 18-64 років (19,5%). Проте в останні роки в Грузії спостерігаються позитивні тенденції в боротьбі з бідністю - з 2010 року показник абсолютної бідності скоротився на 17,2 % (з 42,7%) в результаті соціальної політики, спрямованої на підтримку найменш забезпечених верств населення. Зокрема, з 2010 року державні витрати на соціальну сферу зросли в 2,3 рази. За даними Світового банку, коефіцієнт Джині, який характеризує нерівність доходів населення, в Грузії залишається високим, склавши (37,9 в 2018 році) [2].

98% населення Грузії мають рівень освіти не нижче середнього [3].

У ХХІ столітті багато соціально-економічні показники, що характеризують рівень життя населення Грузії, більшість яких уже за радянських часів були високі, постійно зростають. За індексом людського розвитку в 2017 році країна зайняла 70 місце в світі (0,780), продемонструвавши значне поліпшення показника з 0,673 в 2000 році. Проте за рівнем людського розвитку Грузія відстає

від багатьох країн пострадянського простору. Незважаючи на це, за даними Світового банку, очікувана тривалість життя в Грузії поступово збільшується: у 2017 році показник досяг значення в 73,4 року, проте залишається істотно нижче середнього рівня в країнах Європи і Центральної Азії (77,6 року в тому ж році).

Для Грузії характерний високий рівень грамотності і освіти громадян: сукупне охоплення населення освітою не нижче середнього в 2016 році склав 98%.

Процес соціально-економічних перетворень в країні на початку 1990-х років негативно позначився на функціонуванні національної системи освіти.

1.3. Економічні чинники

Після розпаду СРСР Грузія опинилася в числі країн пострадянського простору, які зазнали найбільш глибокої економічної кризи: в 1994 році скорочення реального ВВП склало 72,5% відносно рівня 1990 року (53,9% в Таджикистані, 53,4% у Вірменії, 52,5% в Азербайджані і 45,6% на Україні). Крім того, економіка Грузії, відповідно так як і Україна, досі не відновилася до рівня 1990 року. За прогнозами МВФ, тільки в 2021 році реальний ВВП країни перевищить значення показника до розпаду СРСР на 2,7%. Найбільше зростання економіки серед держав пострадянського простору спостерігався у нафтовидобувних країн: Туркменістану (в 6,4 рази в 2018 році в порівнянні з 1990 роком) і Азербайджану (Майже в 2,5 рази). За оцінками МВФ, в сусідній Вірменії в 2018 році реальний ВВП перевищив значення 1990 на 94,4% [1].

До настільки значного спаду в Грузії в перехідний період призвели розпад господарських зв'язків, різке скорочення туристичних потоків, відсутність власної ресурсної бази, переважання сільського господарства в галузевій структурі економіки і часткова втрата позитивного вкладу в економіку країни від важливої переваги - розташування на перетині торгових шляхів.

Істотний внесок в падіння економіки внесли політична нестабільність, цивільні і збройні конфлікти. Норма накопичення різко скоротилася (До 19,8% в

1996 році), а будівництво всіх великих інфраструктурних об'єктів було заморожено.

У 1990-1994 роки темпи приросту ВВП Грузії були негативними, економічне зростання почалося лише в 1995 році (+ 2,6%) і прискорився в 1996-1997 роках (понад 10% щорічно), після чого знову сповільнився через кризу в 1998 році. У 1998-2000 роках ВВП країни зростав в середньому на 2,6% щорічно, після чого темпи приросту прискорилися. Для економіки країни в період трансформації був характерний дефіцит державного бюджету (-3,4% ВВП в середньому в 1992-2003 роках), який фінансувався за рахунок зовнішньої допомоги.

За даними МВФ, в результаті реформ економічне зростання в Грузії прискорилося: в середньому в 2004-2007 роках щорічні темпи приросту ВВП становили 9,3%. ВВП за ПКС на душу населення в той же період виріс з 4,5 тис. межд. дол. / чол. до 6,5 тис. межд. дол. / чол. Приплив прямих іноземних інвестицій збільшився з 334,9 млн. дол. США (8,4% ВВП) у 2003 році до 1,9 млрд. дол. США (18,5% ВВП) в 2007 році. Фіскальна реформа призвела до зростання податкових надходжень в 10 разів, що забезпечило профіцит державного бюджету в 2004-2007 роках навіть в умовах значного збільшення державних витрат (з 15% ВВП в 2003 році до 35% в 2007 році). У 2007 році Всесвітній банк визнав Грузію державою, в якому були проведені найбільш успішні на пострадянському просторі економічні реформи [1].

Незважаючи на помітні успіхи реформ в різних сферах, перетворення привели і до негативних наслідків.

Слабкий споживчий попит в Грузії привів до поступового скорочення цін і в підсумку до дефляції в 2012-2013 роках. Для підтримки економічного зростання Національний банк Грузії в 2013 році знизив ключову ставку до історичного мінімуму (3,75 %). В результаті проведеної політики ціни повернулися до слабого росту (вище таргетованого рівня в 2014-2017 роках), проте на їх динаміку негативно впливали світові ціни на енергоносії, а також девальвація національної валюти в сусідніх країнах.

Протягом 2018 року інфляція знову була нижче таргетованого Національним банком Грузії рівня (3,0%), а в першій половині року в країні спостерігалася сама сильна в новітній історії дефляція. У I півріччі 2019 року також була близько нульових динаміка цін. Ключовою причиною цього, як і раніше є слабкий внутрішній попит. Серед основних факторів, що підтримують інфляцію, необхідність обслуговування зовнішнього валютного боргу, а також зниження ключової ставки (до 6,5% в березні 2019 г.).

У Грузії, як і раніше велика роль долара (в основному саме за рахунок зовнішніх позик), не дивлячись на оголошений в 2015 році курс на дедоларизацію економіки.

У 2018 році курс національної валюти країни почав слабшати по відношенню до долара США (-3,3% в 2018 році). У 2019 девальвація національної валюти продовжилася: за січень-червень 2019 р ларі знецінився майже на 10%. У липні 2019 р курс ларі досяг історичного мінімуму [1].

1.4. Екологічні чинники

Науково-технічний прогрес поставив перед людством кілька нових, дуже складних проблем, з якими він взагалі раніше не стикався, або проблем, які не були настільки масштабними. Серед них особливе місце займають відносини, що з'єднують людину з оточенням. Навколишнє середовище це та частина природи, з якою людське суспільство безпосередньо взаємодіє у своїй життєвій та господарській діяльності. Хоча друга частина XX століття періодом безпрецедентних темпів економічного зростання, але він все частіше почав здійснюватися без ретельного врахування можливостей екологічного середовища, допустимих економічних навантажень на нього. Тому відбувається деградація навколишнього середовища.

У Грузії росте близько 13300 видів диких та культивованих рослин. Велика частка ендеміків. Колхіда (старогрецька назва Західної Грузії) особливо вирізняються в цьому відношенні - притулок реліктових представників флори

(сосна Біхвінта, дуби Понтус, Колхійський плющ та ін.) Мають високий рівень ендемізму і високогір'я Грузії. Східна частина Грузії також богата рідкісними реліктовими видами.

Тваринний світ також різноманітний. З ссавців особливо примітний ендемік на Кавказькому високогір'ї - дагестанська та кавказська коза. Тут поширений хижий птах - гірський орел та інші птахи. У лісах ми можемо зустріти бурих ведмедів, рись, оленів, кабанів, косуль, вовків, лісових котів, птахів - лебедя, кавказького тетера, колхійського фазана. Поблизу водойм гніздяться - чорно-білі єноти, сірі та білі гуси тощо. У низинній зоні Східної Грузії зустрічається смугаста афта і серед птахів ми можемо зустріти какаду, гнол, дураді, курку Хонткарі тощо. Більше третини площі Грузії займає ліси: лісові покриви колхід.

Близько 900 тисяч тон відходів щорічно генерується в Грузії і більше 75% з них буде по оцінках в кінцевому підсумку на звалищах. Утилізація сміттєзвалища найменш бажаний спосіб поводження з відходами, а ще менш бажаний, якщо звалища погано керуються та утримуються. Це вагома проблема Грузії, на відміну від європейських країн, таких як Швеція, де лише 1% відходів потрапляє на сміттєзвалища. Наразі в Грузії 56 офіційних сміттєзвалищ, з яких лише п'ять отримали дозволи на вплив на навколишнє середовище. Деякі з цих сміттєзвалищ були створені у період з 1960-х до 1980-х років без будь-яких захисних заходів. Такі неконтрольовані сміттєзвалища становлять серйозну загрозу для навколишнього середовища та для населення. Оскільки захисних підземних шарів немає, вода, що утворюється на ділянці, просочується землею та забруднює ґрунтові води. Не маючи покриву над сміттєзвалищем, небезпечні хімічні речовини, що утворюються під час неконтрольованого горіння, забруднюють повітря, а гази, що утворюються в результаті розпаду відходів, також потрапляють в атмосферу.

Таке погане поводження з відходами шкодить людині та навколишньому середовищу, не забуваючи, що крім офіційних сміттєзвалищ ще десятки сміттєзвалищ, які хаотично з'являються та зникають, оскільки населення в цьому напрямку не дуже освітні.

1.5. Можливі варіанти ведення бізнесу в Грузії

Здійснення діяльності в якості приватного підприємця найпопулярніша форма ведення бізнесу в Грузії. Станом на 1 лютого 2019 роки кількість діючих індивідуальних підприємців в країні склало 96 866 чоловік, а це 53,63% загального числа всіх активних суб'єктів господарської діяльності. Інтерес до цієї форми ведення бізнесу продиктований простотою реєстрації. Для оформлення індивідуального підприємництва не потрібно формувати статутний капітал, не обов'язково наймати на роботу співробітників, а також діють пільгові умови оподаткування. Відсутність жорстких вимог до бажаючих стати підприємцями обумовлює інтерес до цієї організаційної форми ведення бізнесу і серед іноземців.

Всі аспекти створення і ведення бізнесу в формі приватного підприємця регулюються законом «Про підприємництво» та Податковим Кодексом Грузії. Відповідно до першого нормативним актом, під підприємництвом розуміють законну і постійну діяльність націлену на отримання прибутку. Здійснювати усі види діяльності в формі індивідуального підприємця можуть як громадяни Грузії, так і нерезиденти та особи без громадянства. І до речі, грузинське законодавство дуже лояльно ставиться до бізнесменів з інших країн, що бажають вести бізнес на території країни [5].

Але є ряд напрямків, де громадянин не може здійснювати підприємницьку діяльність. До таких сфер належать:

- наука;
- мистецтво;
- медицина;
- архітектура;
- адвокатура;
- нотаріат;
- сільське або лісогосподарство;
- консультаційні або аудиторські послуги.

Всі особи, зареєстровані як приватні підприємці в Грузії, вносяться в публічний Реєстр підприємців і непідприємницьких (некомерційних) юридичних осіб. Тільки після того, як в ньому буде відображена інформація про нового індивідуального підприємця, він вважається створеним.

Відповідно до грузинського законодавства:

- індивідуальний підприємець несе відповідальність перед кредиторами за свої зобов'язання всім своїм майном (рухомим і нерухомим). У разі скасування його реєстрації правонаступником і виконавцем всіх боргів є відповідна фізична особа. Слід зазначити, що чинне міжнародне законодавство дозволяє кредиторам стягувати борги і з іноземних активів;

- у всіх ділових відносинах індивідуальний підприємець виступає від свого імені. Однак в найменування можна вносити доповнення, але за умови, що вони не будуть вводити в оману споживачів продукції.

Основною перешкодою в створенні приватного підприємця для нерезидентів є відсутність адреси реєстрації. Без останнього подати заявку на реєстрацію не вдасться. Вирішити проблему нерезиденти можуть двома шляхами:

- звернутися за допомогою до громадян Грузії;
- придбати нерухомість і отримати ВНЖ. Але слід врахувати, що вже скоро для отримання тимчасового дозволу доведеться витратити на покупку не 35 000 USD, а 100 000 USD.

Прийомом документів на реєстрацію приватного підприємця в Грузії займаються Будинки Юстиції. Вони є в кожному великому населеному пункті країни, в тому числі в Поті, Батумі, Кутаїсі, Телаві, Горі, Боржомі, Сенакі, Тбілісі. Також подати заявку можна і в Агентстві розвитку державних послуг.

Заявка на реєстрацію приватного підприємця подається на грузинській мові особисто або через довіреного представника. Тому рекомендується, щоб документи оформляв і подавав носій мови, так як вести діалог з працівником Будинки Юстиції також доведеться на грузинській мові.

У заяві на реєстрацію вказується [7]:

- прізвище та ім'я заявника;

- інформація про місцезнаходження;
- особистий номер - вказано в посвідченні особи (ID-картки), особам які не мають, грузинського громадянства, присвоюється 9-значний ідентифікаційний номер;
- дата заповнення заяви та підпис;
- контактні дані: номер телефону та адресу електронної пошти;
- ще одну юридичну адресу для прийому поштової кореспонденції.

Власне сама заява заповнюється оператором. Крім цього документа іноземцю для реєстрації себе як приватного підприємця слід надати закордонний паспорт або інший документ, що засвідчує особу, дозвіл на ВНЖ, ID-карту і квитанцію про оплату державного мита.

Слід зазначити, що якщо іноземець реєструється підприємцем за адресою, який відрізняється від зазначеного в посвідченні особи і ця нерухомість, не є його власністю, тоді додатково слід надати:

- нотаріальна згода на використання адреси від власника зазначеної нерухомості;
- договір про найм або оренду.

Вартість послуги реєстрації іноземця в Грузії в якості приватного підприємця вже традиційно залежить від швидкості оформлення документів:

- в той же день - 50 ларі (близько 20 USD);
- на наступний день - 20 ларі (близько 8 USD).

Податкове адміністрування приватного підприємця в Грузії

Ще однією істотною перевагою ведення бізнесу в формі приватного підприємця є невелика кількість податкових і бухгалтерських звітів, які необхідно періодично складати і подавати до контролюючих органів.

Приносити декларації до податкових органів можна особисто, або відправляти рекомендованим листом або використовуючи електронний сервіс. Подання звітності здійснюється щомісяця до 15 числа наступного за звітним місяцем.

Підприємці, щорічний оборот яких не перевищує 500 000 ларі (близько 185

000 USD) можуть отримати статус підприємства малого бізнесу. Якщо ця вимога виконується, йому слід звернутися до податкового органу для оформлення відповідного сертифікату.

Але слід врахувати, що статус малого бізнесу можна втратити якщо:

- протягом двох років поспіль щорічний оборот перевищує 500 000 ларі;
- підприємець почав займатися діяльністю, яка не передбачена для осіб, які мають статус малого бізнесу;
- громадянин був оштрафований не менше 3 разів за рік за порушення правил використання касового апарату.

Підприємець зі статусом малого бізнесу платить податок з обороту в розмірі 1%, якщо його річна виручка не перевищує 500 000 ларі. Якщо виручка більше ставка оподаткування виростає до 3%. Але це все одно менше, ніж було раніше - до липня 2018 року ставка податку становила 5%.

Приватні підприємці платять річний податковий платіж, щоквартально в таких розмірах відповідно до графіка:

- не пізніше 15 травня - 25%;
- не пізніше 15 липня - 25%;
- не пізніше 15 вересня - 25%;
- не пізніше 15 грудня - 25%.

Обов'язковою умовою для представника малого бізнесу є ведення спеціального бухгалтерського журналу (допускається як в паперовому, так і електронному вигляді). У ньому ведеться облік всіх доходів і витрат підприємця.

Крім цього представники малого бізнесу не зобов'язані платити податки при виплаті заробітної плати найманому працівникові в розмірі, що не перевищує 6 000 ларі, якщо виконується одна з наступних умов:

- фізична особа було зареєстровано приватним підприємцем і отримало статус малого бізнесу в цьому ж році;
- сукупна виручка за попередній рік не перевищила 50 000 ларі.

Індивідуальні підприємці зобов'язані реєструватися платниками ПДВ, коли сукупний розмір оподатковуваних ПДВ операцій за безперервні 12 календарних

місяців перевищив 100 000 ларі. В такому випадку необхідно не пізніше, ніж за 2 робочих дні після перевищення вищевказаної суми подати заявку на реєстрацію платника ПДВ. Ставка ПДВ становить 18% від суми оподатковуваного обороту або імпорту продукції.

Подавати декларації про ПДВ слід не пізніше 15 числа наступного місяця, а також в цей період необхідно сплатити і сам податок.

РОЗДІЛ 2

ЗОВНІШНЬО – ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ГРУЗІЇ

1.1 Основні сфери та країни –партнери в зовнішньо- економічній діяльності Грузії.

Як і всі держави пострадянського простору Грузія стикнулася з проблемами втрати зв'язків, для нормального функціонування та розвитку країни в міжнародній спільноті. І з 90-х років почала поступово розвиватися в напрямку пошуку нових зв'язків. Поступово рівень експортно-імпоротної торгівлі зростає та розширювався і на сьогоднішній час ми маємо таку статистичну інформацію базовану на порівнянні даних 2019 до 2018 років.

В 2019 року оборот зовнішньої торгівлі склав 12,9 мільярда доларів - оборот країни виріс на 2,3% в порівнянні з 2018 року (без урахування неорганізованої торгівлі), йдеться в матеріалах Національної служби статистики країни "Сакстат" (Грузстата). Експорт грузинської продукції з початку 2019 року зріс на 17,9% в порівнянні з минулим роком і склав понад 3,8 мільярда доларів.

У той же час, імпорту в 2019 року скоротився на 3,1%, в порівнянні з тим же періодом минулого року і склав більше 9,1 мільярдів доларів. Негативний торговельний баланс Грузії в 2019 року склав близько 5,3 мільярда доларів, що є 41,3% від усього зовнішньоторговельного обороту.

Що продає Грузія:

З Грузії вивозять досить широкий асортимент товарів - країна поставляє мідні руди і концентрати, натуральні виноградні вина, феросплави, мінеральні води, лікарські засоби, легкові автомобілі, оброблене або напівобробленому вигляді золото, лісові та інші горіхи і т. Д.

Експорт мідних руд і концентратів в 2019 року зріс на 44,7%, легкових машин - на 65,7%, феросплавів - на 2,2%, медикаментів - на 98,2%, натуральних виноградних вин - на 12,4% і так далі.

Імпорт в основному знизився через скорочення поставок нафтопродуктів в Грузію на 16%.

В країну, крім нафти і нафтопродуктів, завозять легкові автомобілі, нафтовий газ і газоподібний вуглеводень, мідні руди і концентрати, лікарські засоби, пшениця, електроенергія, телефонні апарати для стільникового або іншого зв'язку і так далі.

Імпорт нафтових газів і газоподібних вуглеводнів в 2019 року зріс на 13,1%, мідних руд і концентратів - на 60%, медикаментів - на 23,9%, легкових автомобілів - на 7,6% і так далі.

З ким торгує Грузія:

Найбільшими торговельними партнерами Грузії з початку 2019 року є Туреччина, Росія і Азербайджан - в цілому оборот з цими країнами 2019 року склав понад 7,3 мільярда доларів, що становить понад 34,6% від загального торговельного обороту.

На першому місці Туреччина - зовнішньоторговельний оборот з сусідньою країною з 2019 року склав близько 1,5 мільярда доларів, що від загального торговельного обороту Грузії становить 13,6%. Торговий оборот між двома країнами скоротився на 4,3% в порівнянні з тим же періодом 2018 року.

До Туреччини з початку 2019 року вивезли понад 86,5 тисячі тонн напівфабрикатів з нелегованої сталі, більше 12,6 тисячі тонн мідних руд і концентратів, близько 79,1 тисячі тонн феросплавів, 18,2 тисяч тонн трикотажних виробів та інші товари.

З Туреччини за цей період завезли понад 20,7 тисячі тонн металоконструкцій з чорного металу, близько 6,2 тисячі тонн ізольованих проводів, кабелів, 15,3 тисяч тонн лікарських препаратів, 17,1 тисяч тонн готової текстильної продукції, крім одягу, 1898 легкових автомобілів і так далі.

На другому - Росія

З початку 2019 року обіг між Грузією і Росією виріс на 6% в порівнянні з періодом 2018 року і склав близько 41,6 мільйона доларів - 11,6% від загального зовнішньоторговельного обороту Грузії.

З початку 2019 року через Грузію в РФ вивезли близько 120,2 тисячі тонн феросплавів, близько 38,1 тисячі тонн натурального виноградного вина, близько 87,3 тисячі тонн мінеральної та прісної води, центрифуги вагою 100,9 тонни, 63,7 тонни медикаментів і так далі.

Росія залишається головним імпортером грузинського вина – в 2019 року в РФ вивезли близько 48,9 мільйона пляшок (0,75 літра) вина, що на 4% більше в порівнянні з 2018 року.

Росія також залишається найбільшим постачальником пального в Грузію - з РФ з початку року завезли нафту і нафтопродукти загальною вагою близько 301,8 тисячі тонн.

З Росії також завезли більше 287,5 тисячі тонн пшениці, понад 87,7 тисячі тонн коксу і напівкоксу з кам'яного вугілля, понад 250,8 тисячі тонн вугілля, види твердого палива, отримано з вугілля, нафтових газів і газоподібних вуглеводнів загальною вагою близько 96,9 тисячі тонн і так далі.

Азербайджан на третьому місці

Зовнішньоторговельний оборот Грузії з Азербайджаном склав більше 962,1 мільйона доларів, що становить 9,4% від загального торговельного обороту. Торговий оборот між двома країнами, в порівнянні з тим же періодом минулого року, зріс на 3,4%.

В Азербайджан з початку року вивезли 14,034 тисячі легкових автомобілів, близько 31,5 тисячі тонн азотних добрив, 2235,6 тонни сигар і сигарет, 690,7 тонни медикаментів і так далі.

З Азербайджану імпортували близько 2571,9 тисячі тонн нафтових газів і газоподібних вуглеводнів, електроенергію на 76,3 мільйона доларів, більш 176,1 тисячі тонн нафти і нафтопродуктів, близько 342 тисяч тонн цементу, більше 20,3 тисячі тонн прутів з вуглецевої сталі, без подальшої обробки і так далі.

Грузія також взаємодіє з іншими державами такими як : Китай - близько 923,8 мільйона доларів, Україна - понад 582 мільйона доларів, Вірменія - більш 529,5 мільйонів доларів, США - понад 495 мільйона доларів, Німеччина - близько 453,5 мільйона доларів, Болгарія - більш 446,8 мільйонів доларів, Румунія - близько 300,4 мільйонів доларів.

Грузія успішно торгує з країнами Євросоюзу - зовнішньоторговельний оборот в 2019 року склав 2,7 мільярдів доларів, що на 8,2% менше в порівнянні з минулим роком. Експорт з цієї суми склав 628,6,2 мільйонів доларів - на 14,3% більше, а імпорту – 2,1 мільярда доларів, що на 14,7% менше. Частка країн ЄС від повного негативного торгового балансу склала 27,2%.

Хочемо зазначити, що Грузія в 2014 році підписала з ЄС Угоду про асоціацію, невід'ємною частиною якого є Угода про поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі.

Торгівля Грузії з країнами СНД розвивається також успішно - торговий оборот з в 2019 року склав близько 4,2 мільярда доларів, що на 3,3% більше в порівнянні з минулим роком.

2.2 Зовнішньо-економічні відносини Грузії і України.

За результатами даних січня-лютого 2020 р. обсяги торгівлі між Україною та Грузією зменшилися на 5,1% та склали \$76,1 млн. (\$80,2 млн. у січні-лютому 2019 р.).

Обсяги експорту товарів до Грузії зросли на 12,5% та склали \$51,4 млн., а обсяги імпорту товарів до України скоротилися на 19,6% та склали \$24,7 млн.

Сальдо у торгівлі товарами за цей період на користь України і складає \$26,7 млн.

В 2019 р. обсяги торгівлі товарами та послугами між Україною та Грузією скоротилися на 3,0% та склали \$668,8 млн.

Обсяги експорту українських товарів та послуг до Грузії зменшилися на 15,7% та склали \$434,8 млн., а обсяги імпорту товарів та послуг до України збільшилися на 35,1% та склали \$234,0 млн.

Результати роботи за цей період позитивні для України і складає \$200,8 млн.

В 2019 р. товарообіг між країнами скоротився на 6,4% та склав \$574,3 млн.

Обсяги вивозу українських товарів до Грузії скоротилися на 18,2% та склали \$392,6 млн., а обсяги ввозу грузинських товарів до України виросли на 36,0% та склали \$181,7 млн.

За результатами торгівлі за цей період Україна продала товарів в Грузію на \$210,9 млн. більше

Розглянемо структуру експорту товарів з України до Грузії. Переважають поставки слюдяючих видів продукції:

тютюн і промислові замітники тютюну – 20,1%;

чорні метали – 11,6%;

залишки та відходи харчової промисловості – 5,4%;

молоко та молочні продукти, яйця птиці, натуральний мед – 4,7%;

алкогольні і безалкогольні напої, оцет – 3,6%;

м'ясо та їстівні субпродукти – 3,3%;

реактор ядерні, котли, машини – 3,3%;

електричні машини – 3,3%.

Достатньо великі обсяги були здійснені такими групами товарів, як «готові продукти із зерна» (3,1%), «фармацевтична продукція» (3,1%) та «вироби із чорних металів» (3,0%).

Порівнюючи 2019 рік з 2018 роком найбільш всього скоротилися обсяги експорту таких видів товарів: сигарети, чорні метали – на \$51,4 та \$21,4 млн. відповідно – що в сумі складає 83,2% від загального обсягу скорочення експорту української продукції у 2019 р. (-\$87,4 млн.).

Розглянемо структуру імпорту товарів до України.

Переважають поставки таких товарів:

алкогольні і безалкогольні напої та оцет – 45,7%;

добрива – 26,2%;

засоби наземного транспорту крім залізничного – 9,6%;

товари придбані в портах – 3,9%;

їстівні плоди та горіхи – 3,3%

руди, шлаки і зола – 3,1%.

У порівнянні з 2018 р. найбільш виросли поставки на такі види продукції: мінеральні добрива та засоби наземного транспорту – на \$26,0 та \$9,3 млн. відповідно – що у сумі відповідає 73,6% від загального обсягу зростання імпорту грузинської продукції до України у 2019 р. (+\$48,0 млн.).

Розглянемо експорт-імпорт послуг між Україною та Грузією.

За підсумками 2019 р. обсяги реалізації послугам між Україною та Грузією зросли на 25,0% та склали \$94,6 млн.

Обсяги експорту українських послуг зросли на 17,2% та склали \$42,2 млн., а обсяги грузинського імпорту до України збільшилися на 32,1% та склали \$52,3 млн.

Тут ми бачемо негативні результати не на користь України, вони складають \$10,1 млн.

Найбільшу вагу у загальних обсягах двосторонньої торгівлі послугами займають «транспортні послуги», частка яких в українському експорті до Грузії дорівнюється 67,4%, а в імпорті з Грузії до України 82,2%. Обсяги «транспортних послуг» з боку України та з боку Грузії зросли в цей період на 26,6% та 46,5% відповідно. Іншими найбільш істотними за обсягами експорту послуг до Грузії були такі статті як «ділові послуги» (15,6% у загальній структурі експорту), «послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги» (7,4%), «послуги, пов'язані із подорожами» (3,6%) та «послуги з технічного обслуговування та ремонту» (3,6%).

Треба відзначити, що значні обсяги імпорту послуг з Грузії до України після «транспортних послуг» становили «послуги, пов'язані із подорожами» (8,6%), «ділові послуги» (3,7), «послуги з ремонту та технічного обслуговування» (2,2%) та «послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги» (1,7%). Транспортні послуги Грузії, завдяки їх значній питомій вазі у загальних обсягах послуг та суттєвому їх зростанню, продовжують бути головним драйвером зростання як обсягів грузинських послуг, так і позитивним фактором впливу для українсько-грузинської торгівлі послугами у цілому. (дані Державної служби статистики України).

Треба зазначити, таку особливість у зовнішній торгівлі між Україною та Грузією, що у загальних обсягах зовнішньої торгівлі товарами України частка Грузії є незначною (близько 0,5%), тоді як частка України у загальному товарообігу Грузії досягає 5,1%. За підсумками 2019 р. (Дані Геостату), серед усіх країн партнерів Грузії, Україна займає 6 місце за товарообігом, 5 місце за обсягами експорту товарів та 6 місце за обсягами імпорту товарів.

РОЗДІЛ 3

ОБГРУТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ

ВІДКРИТТЯ СМІТТЄПЕРЕРОБНОГО ЗАВОДУ

3.1 Аналіз конкурентного середовища у сфері реалізації інвестиційного проекту

Перш ніж почати розглядати конкурентне середовище розглянемо поточний стан споживчого ринку. В даний час міжнародна криза диктує свої умови життєдіяльності, як громадян, так і підприємств в цілому.

Сучасний стан економіки обумовлено міжнародним кризою. Діяльність тих підприємств, які віджили своє по економічним і моральним ознаками, припиняється. Все більш прозорими стають всі схеми бізнесу. Спрощуються схеми товарообміну і зарахування грошових коштів на рахунки як підприємств, так і громадян. Споживачі стають більш прискіпливішими в своїх витратах, мотивуючи це обмеженнями грошових коштів.

За оцінками фахівців, людина – виробляє в рік до 250 кг побутових відходів. У середньостатистичному сміттєвому баку близько 25% займають харчові відходи, 5-10% - папір, 50% - полімери, решта припадає на метал, текстиль, гуму, скло та інше.

Експертами доведено, що класична форма утилізації відходів «Контейнер - сміттєвоз - звалище - рекультивація» в даний час потенційно небезпечна, оскільки засипана ґрунтом звалище стимулює парниковий ефект.

За світовою статистикою приблизно в 30 містах Європи, 50 містах - Північної Америки, 60 містах - Азії, 10 містах - Південної Африки і приблизно в 20 містах - Австралії і Новій Зеландії кілька десятиліть діють установки з

екологічно ефективним обладнанням з переробки сміттєвих відходів. Це дозволяє мінімізувати збиток, що наноситься навколишньому середовищу і поступово скорочувати попит на нафту, природний газ та іншу промислову сировину. Важливо те, що такий "сміттєвий" газ у багатьох країнах перетворюють в електро- і теплоенергію.

За останні десятиліття як в промислово розвинених країнах, так і в Грузії стратегія в галузі управління відходами піддається істотним змінам. Головними причинами таких змін стали збільшення забруднення навколишнього середовища, його негативний вплив на здоров'я населення, а також зміни, що відбулися в екологічній політиці та законодавстві. Таким чином, політика в сфері управління відходами, головним чином, орієнтована на зниження кількості, що утворюються відходів і на розвиток методів їх максимального використання.

Приватні фірми залучаються для виконання різних робіт в системі житлово-комунального господарства вже близько десяти років. Вони займаються ремонтом будинків, заміною сантехніки і електропроводки в квартирах, вивезенням сміття з дворів. Фактично в ЖКГ зараз залишився тільки один монополіст – водоканал, а у всіх інших сферах міського господарства крок за кроком розвивається конкуренція.

На сьогодні конкурентне середовище в сегменті ринку «переробка та сортування сміттєвих відходів» цілком сприятливе для інвестицій. Сміттєпереробних компаній небагато, сміттєпереробних комплексів - одиниці, а сміття безліч. Ситуація передбачає створення централізованої системи його сортування та переробки.

Аналізуючи ситуацію, що склалася на ринку підприємств по сміттєпереробці, необхідно відзначити наступне: незважаючи на те, що кількість учасників ринку послуг зі сміттєпереробки та продажу вторсировини збільшилася, це збільшення недостатнє для задоволення потреб суспільства, обсяг потенційних споживачів залишився на колишньому рівні.

Необхідно обов'язково провести комплекс заходів щодо формування споживчої думки. Необхідні такі заходи для формування свідомості про те, що

придбати даний вид продукції можна безпосередньо у виробника:

- реклама в спеціалізованих журналах та іншихбудівельних журналах і присвячених ЖКМ, і на їх сайтах з метою охоплення спеціалізованої аудиторії споживачів;
- реклама в навчальних закладах, де готують управлінців і службовцівдержавного і муніципального управління;
- створення сайту;
- створення інфраструктури та умов праці.

Експерти вважають, що кількість користувачів будь-якої послуги, що дозволяє їй стати соціально значущою, становить 1% від економічно активного населення. У випадку із сміттепереробним заводом слід говорити не тільки про несформований ринок, а й про катастрофічну ситуацію щодо відсутності в країні системи утилізації відходів.Тобто при ефективно розробленій маркетинговій політиці, підходу до організації виробничого процесу, створення репутації, відкриття нового підприємства здатне існувати, виконувати свої функції і приносити прибуток його власнику. Отже, організація Заводу по сміттепереробки при ефективному управлінні і виконанні своє місії має принести запланований прибуток.

З точки зору споживачів ринок не насичений, відсутня інфраструктура і ринок абсолютно не сформований, оскільки на ньому присутні дрібні представники із перевезення сміття від населення на звалища, і відсутня достатня кількість великих гравців, які могли б створити ринкову структуру.

Розглянемо конкурентне середовище ринку. Основні гравці ринку – цесміттєспалювальні і сміттепереробні заводи. У таблиці 3.1 зазначено розподіл ринкової структури на ринку сміттепереробки і приріст виробництва заводів зі сміттепереробки за 2019 рік по відношенню до 2018 року на території Грузії по округах.

Таблиця 3.1

Розподіл ринкової структури на ринку заводів зі сміттєпереробки та приріст виробництва 2019 року по відношенню до 2018 року на території Грузії по округах

Регіон	Приріст 2019 року по відношенню до 2018 року, %
Кахеті	18,14
Самцхе-Джавахеті	15,51
Квемо Картлі	20,05
Імереті	19,81
Рача Лечхумі Квемо Сванеті	16,71

Ринок сміттєпереробки мало насичений учасниками, до того ж протягом минулого року тимчасово скоротилося споживання населенням продукції народного господарства. У зв'язку із цим ринок покинули 10 відсотків складових гравців.

Ринок сміттєпереробки дуже повільно реагує на зміни кон'юнктури, тому вплив скорочення обсягів сміттєпереробки варто очікувати в першому півріччі 2020р.

Основними клієнтами і замовниками заводів зі сміттєпереробки при покупці вторсировини є підприємства, що використовують метал, картон, папір, полімери у вигляді порошків та інші матеріали.

Існує три типи замовників на вивезення сміття: приватні будівельні фірми, заможні люди, які мають котеджі, найплатоспроможні клієнти з вивезення сміття – будівельники.

Можливість випуску різної продукції із виробленої сировини дозволяє розширити спектр покупців, додавши до нього в якості клієнтів населення, виробників меблів, будівельних і дорожньо-будівельних організацій, користувачів спеціальної тари і упаковки, комунальне господарство і впровадження технічних рішень із переробки плівки і пляшок в порошки та інше.

Отже, сміттєпереробний завод як бізнес є прибутковим і перспективним при ефективній організації виробництва, незважаючи на посилення умов діяльності на

ринку. Число підприємств і муніципальних утворень, а також громадян, які виробляють сміття, зростає.

Отже, попит на утилізацію сміття буде тільки рости. Актуальності даних тенденцій в даний час надає економічна криза, втручання держави у вирішення проблеми будівництва заводів по сміттєпереробці. Будівництво заводу зі сміттєпереробки можливо при умови великих інвестицій, що принесе високий дохід і окупить виробництво протягом двох-трьох років. Тому фінансові вкладення в його створення цілком виправдані.

3.2. Актуальність інвестиційного проекту

Проектом передбачено створення полігону з сортування, утилізації та переробки ТПВ у місті Хоні району Аджарія держави Грузія. Реалізація даного проекту допоможе вирішенню питання по утилізацію відходів у регіоні і покращенню екологічної ситуації. Для здійснення господарської діяльності буде створено підприємство «Чисте місто».

Сфера діяльності підприємства – переробка та утилізація ТПВ.

Очолюватиме підприємство директор.

Фінансування проекту буде здійснюватися за рахунок міського бюджету та грузинської партії Зелених. Для впровадження культури сортування сміття у місті Хоні буде створено ініціативну групу, що проводитиме освітні лекції.

Підприємство здійснюватиме сортування ТПВ, з метою розподілу на групи в залежності від використання. Так усі ТПВ буде поділено на наступні групи:

- органічні відходи, що будуть використовуватися для виробництва електроенергії;
- неорганічні відходи, що можуть використовуватися повторно для виробництва (макулатура, скло, вторинні полімери, метал);

– інші неорганічні відходи, що не можуть бути використані в якості вторсировини та при переробці на біоустановці, і які підлягають захороненню.

Будівництво полігону ще не розпочато. Для юридичного оформлення, будівництва та запуску підприємства необхідно здійснити 11 етапів, що будуть реалізовані протягом 1 року. Проектний період – 5 років. Період функціонування полігону 20 років, з можливістю подальшої експлуатації при заміні та модернізації основного обладнання та інших технічних засобів, що використовуються в процесі діяльності.

Здійснення проекту дасть можливість:

- отримати прибуток від діяльності компанії;
- розвинути сферу переробки ТПВ в Грузії;
- посприяти вирішенню питання по утилізації відходів;
- покращити екологічну ситуацію в Грузії;
- створити нові робочі місця.

Даний проект за цільовим призначенням - переробний, масштабом - середній, складністю – складний.

Головна мета проекту - забезпечення повного циклу переробки та утилізації ТПВ з мінімізацією негативного впливу на довкілля, покращення екологічного стану міста та Грузії в цілому, вирішення питання накопичення ТПВ у місті Хоні та поліпшення завдяки цьому міжнародної привабливості держави.

Можливі додаткові вигоди:

- екологічність;
- наближення процесу переробки сміття до відповідності європейським стандартам.

Полігон із сортування, переробки та утилізації ТПВ буде направлений на різні сегменти в залежності від послуги та виду продукції. Споживачів послуг із захоронення ТПВ можна розділити на групи рис. 3.1.

Рис. 3.1 Споживачі товарів полігону з переробки ТПВ

Вторсировину купуватимуть підприємства, що займаються безпосередньо переробкою. Та виготовляють готову продукцію із вторинної сировини.

До них належать: виробники будівельних матеріалів, картонно-паперові комбінати, підприємства ливарного виробництва, виробники пластикових виробів.

3.3. Перспективи та погрози

Прибуток – є однією із важливих категорій економіки, який характеризує позитивний фінансовий результат від ведення господарської діяльності підприємства, показує ефективність виробництва та рівень і якість виробленої продукції, рівень продуктивності праці, обсяг собівартості. В той же час прибуток має прямий вплив на покращення фінансового стану підприємства, розвитку виробництва відповідно до будь-якої форми власності. Прибуток виступає не лише основою забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємств, а й основою створення бюджетних ресурсів держави.

Прибуток як кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства розраховується як різниця між загальною сумою доходів і витратами спрямованими на виробництво й продаж продукції.

Звіт про прибутки та збитки ТОВ «Чисте місто» наведений в додатку А, графічно зображений на рис. 3.3.1

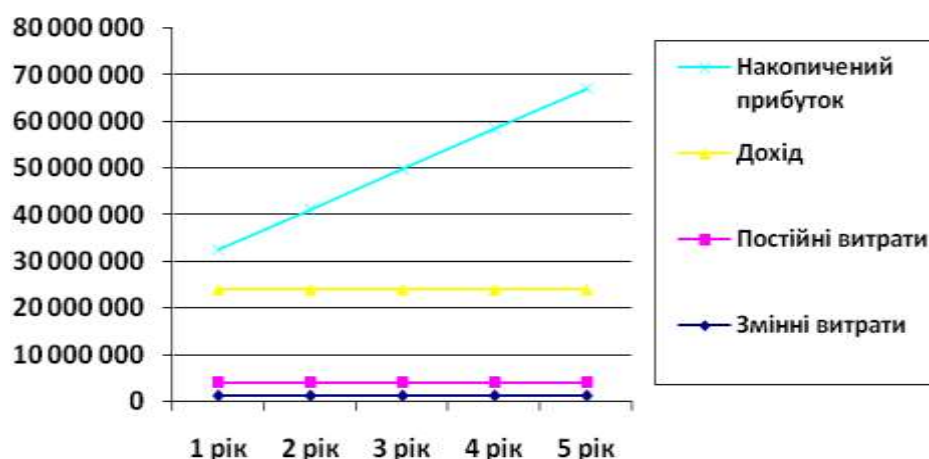

Рис 3.3.1 Формування прибутку по проекту

Проаналізуємо можливості виникнення ризиків на різних етапах впровадження проекту та наведемо їх в таблиці 3.3.2

Таблиця 3.3.2

Аналіз можливості виникнення ризику на етапах розвитку проекту

Вид ризику	Експертна оцінка вірогідності виникнення ризику O	Пріоритет кластера виникнення ризику P	Вага пріоритету W_i	Рівень важливості ризику $O \cdot W_i$
1. Передінвестиційна фаза				1,5
1. Розробка концепції проекту (правильна, помилкова)	0	3	0,01	0,00
2. Ефективність інвестицій (ефект є, не має)	50	3	0,01	0,5
3. Місце розташування об'єкта (доступне, важкодоступне)	50	1	0,1	0,5
4. Ставлення місцевої влади (конструктивне, деконструктивне)	50	3	0,01	0,5
2. Інвестиційна фаза				5,76
1. Платоспроможність фірми (стабільна, нестабільна)	25	1	0,1	2,5
2. Зміна в технічному й робочому проектах (не	0	3	0,01	0,0

має змін, істотні зміни)				
3. Зрив строків будівництва (не має, ризик значний)	50	3	0,01	0.5
4. Зрив строків поставок сировини, матеріалів, комплектуючих (немає, ризик значний)	25	2	0,055	1,38
5. Недобросовісність виконавця підрядних робіт	25	2	0,055	1,38
3. Експлуатаційна фаза				13,9
1. Форс – мажорн	25	1	0,1	2.5
2. Поломка обладнання	50	3	0,01	0,5
3. Відсутність резерву потужностей	50	3	0,01	0.5
4. Новизна технологій	25	2	0,055	1,38
5. Довгий вихід на розрахункові обсяги через низький попит	25	2	0,055	1,38
6. Посилення конкуренції	25	1	0,1	2.5
7. Зміна технологій виробництва	50	3	0,01	0,5
8. Залежність від постачальників, відсутність альтернатив	50	3	0,01	0.5
9. Зростання цін на сировину, матеріали, перевезення	25	2	0,055	1,38
10. Труднощі з набором кваліфікованої робочої сили	25	2	0,055	1,38
11. Недостатній рівень зарплати	25	2	0,055	1,38

Найбільший вплив мають ризики, що виникають на експлуатаційній фазі. З метою зменшення їхнього негативного впливу та забезпечення успішної діяльності підприємства розроблено механізм страхування та дії для мінімізації ризиків в залежності від ризику. Дані наведено в таблицях 3.3.3, 3.3.4, 3.3.5.

Таблиця 3.3.3

Оцінка технологічних ризиків

№	Ризик	Оцінка ймовірності	Дії для мінімізації ризику	Механізм страхування
1	Форс – мажорні обставини	Низька	Дотримання правил пожежної безпеки, техніки безпеки	Страхування майна
2	Поломка обладнання	Низька	Своєчасне обслуговування і ремонт техніки	Наявність альтернативних способів виконання необхідних робіт
3	Відсутність резерву потужностей	Низька	Рівномірне розподілення робочого процесу	Наявність власної електростанції
4	Новизна технологій	Низька	Дослідження нових тенденцій переробки ТПВ у світі	Своєчасна модернізація обладнання

Таблиця 3. 3.4

Оцінка фінансово-економічних ризиків

№	Ризик	Оцінка ймовірності	Дії для мінімізації ризику	Механізм страхування
1	Довгий вихід на розрахункові обсяги через низький попит	Низька	Пошук нових каналів збуту продукції	Впровадження нових способів реклами
2	Посилення конкуренції	Середня	Постійний моніторинг ринку	Зміна цінової та маркетингової політики для вторсировини
3	Зміна технологій виробництва	Низька	Моніторинг ринку, відслідковування нових тенденцій	Впровадження нових технологій виробництва
4	Залежність від постачальників, відсутність альтернатив	Середня	Пошук нових постачальників	Укладання довгострокових договорів з існуючими постачальниками, наявність альтернативних каналів закупівлі
5	Зростання цін на	Середня	Закупівля	Укладання

	сировину, матеріали, перевезення		сировини в інших постачальників	довгострокових договорів з фіксацією цін.
--	--	--	------------------------------------	---

Таблиця 3.3.5

Оцінка соціальних ризиків

№	Ризик	Оцінка ймовірн.	Дії для мінімізації ризиків	Механізм страхування
1	Труднощі з набором кваліфікованої робочої сили	низька	Навчання, підвищення кваліфікації працівників	Підвищення заробітної плати працівникам вищої кваліфікації
2	Недостатній рівень зарплати	низька	Стимулювання працівників за допомогою премій, та відсотку від доходу	Перегляд, підвищення заробітної плати відповідно до ринкової

3.4 Обґрунтування та розрахунок інвестиційної привабливості проекту

Для проекту витрати підготовчого періоду складаються з будівництва заводу по переробці, придбання необхідного обладнання та облаштування підприємства. Дані наведено в таблиці 3.4.1

Таблиця 3.4.1

Витрати підготовчого періоду

№	Назва	шт.	Ціна, дол.	Всього, дол.
1	Сміттесортувальний комплекс	1	3 600 000	3 600 000
2	Пресс канальний Presona б/в	1	1 800 000	1 800 000
3	Навантажувач 3 тон	2	360 000	720 000
4	Ваги 18 м.кв до 50 тон	1	140 000	140 000
5	Первинний подрібнювач	1	2 000 000	2 000 000
6	Екскаватор великий	1	540 000	540 000
7	Екскаватор б/в	1	480 000	480 000
8	Бульдозер новий	1	1 595 000	1 595 000
9	Заправочний модуль для спецтехніки (10тон)	1	26 500	26 500

10	Ваги малі 1,2х1,2 м, до 1,5 тон	1	11 000	11 000
11	Облаштування полігону, будівництво приміщень	1	15 000 000	15 000 000
12	Інші витрати передстартового періоду	1	200 000	200 000
13	Формування проекту та команди проекту	1	20 000	20 000
14	Отримання дозволу на будівництво полігону	1	10 000	10 000
15	Отримання паспорту полігону	1	10 000	10 000
16	Укладання контракту з обленерго	1	1 000	1 000
17	Подача заяви в міську раду щодо виділення земельної ділянки	1	1 000	1 000
18	Лінія сортування ТПВ	1	220 000	220 000
19	Будівництво біогазової генераційної установки	1	3 000 000	3 000 000
20	Закупівля баків для сортування сміття	1	180 000	180 000
21	Проведення просвітницьких лекцій населенню міста	1	20 000	20 000
22	Підготовка земельної ділянки до будівництва (підрядна організація)	1	50 000	50 000
23	Монтаж обладнання (підрядна організація)	1	100 000	100 000
-	Всього інвестицій	-		29 724 500

Щомісячні витрати основного періоду діяльності включають:

Постійні витрати являють собою витрати, які безпосередньо не змінюються в процесі збільшення або зменшення обсягів виробництва. На підприємстві до постійних витрат відносять: заробітну плату працівників, сплату ЄСВ, стимулювання працівників, комунальні платежі, оренду землі, та інші витрати. Планова чисельність - 250 працівників. Постійні витрати полігону наведені в табл. 3.4.2

Таблиця 3.4.2

Постійні витрати

Постійні витрати	На місяць	На рік
Фонд заробітної плати	161 136	1 933 632
Сплата ЕСВ 20%	32227	386726
Фонд стимулювання персоналу	20052,5	240631
Комунальні платежі (не технологічні)	10 000	120 000
Оренда землі	15 000	180 000
Інші витрати	2 000	24 000
Всього постійних витрат	240416	2 884989

Змінні витрати являють собою витрати, величина яких напряму залежить від обсягів виробництва продукції. На підприємстві до таких витрат відносяться: модернізація інвентарю та ремонт техніки, технологічні витрати, паливні матеріали для спецтехніки. Змінні витрати полігону наведені в табл. 3.4.3

Таблиця 3. 4.3

Змінні витрати

Змінні витрати	На місяць	На рік
Оновлення інвентарю та ремонт техніки	25 000	300 000
Технологічні витрати	15 089	181 068
ГСМ для спецтехніки	61 200	734 400
Всього змінних витрат	101 289	1 215 468

Оцінка ефективності проекту «Сміттепереробний завод» базується на проведенні аналізу показників ефективності проекту, що розраховуються з урахуванням фактору часу, а саме строку окупності інвестицій, індексу прибутковості інвестицій, прибутковості проекту та чистого доходу.

Для більш детальної оцінки ефективності інвестиційного проекту «Сміттепереробний завод» розрахуємо та проаналізуємо зазначені показники.

Чиста поточна вартість (англ. Net Present Value, NPV, чиста поточна вартість, чистий приведений дохід, поточна вартість) - показує зміну грошових потоків та різницю між дисконтованими грошовими доходами та витратами.

Чиста поточна вартість розраховується за формулою [1]:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} - CF_0 ; \quad (3.1)$$

де NPV - чистий дисконтований дохід проекту;

CF_t - грошовий потік в період часу t;

CF₀ - грошовий потік в початковий момент. Початковий грошовий потік дорівнює інвестиційного капіталу (CF₀ = IC);

r - ставка дисконтування (бар'єрна ставка).

В даному випадку чистий дисконтований дохід розраховується для інвестиційного проекту «Сміттєпереробний завод».

Методика розрахунку цього показника зводиться до того, що структурується інформація, необхідна для розрахунку:

- початкові витрати на проект (в даному випадку це сума витрат на створення проекту);
- доходи за кожен період реалізації проекту;
- витрати за кожен період реалізації проекту;
- ставка дисконтування - ставка залучення фінансування / капіталу для проекту.

Після чого проводиться ряд розрахунків (табл.3.4.4).

Таблиця 3.4.4.

Розрахунок чистого дисконтованого доходу для інвестиційного проекту
«Сміттєпереробний завод» в Грузії

Період (рік), T	Первісні витрати, IC	Дохід	Витрати	Грошовий потік, CF	Дисконтований грошовий потік
0	29724500			-29724500	-29724500
1		16829360	4100457	12728903	37235702
2		16829360	4100457	12728903	30773308
3		16829360	4100457	12728903	9563413
NPV=1930397,77					

ставка дисконтування $r=10\%$

Таблиця 3.4.5.

Розрахунок чистого дисконтованого доходу для проекту «Сміттєпереробний
завод» ставка дисконтування 20%

Період (рік), T	Первісні витрати, IC	Дохід	Витрати	Грошовий потік, CF	Дисконтований грошовий потік
0	29724500			-29724500	-29724500
1		16829360	4100457	12728903	10787206
2		16829360	4100457	12728903	9141699
3		16829360	4100457	12728903	7747203
NPV=-2048391					

Як видно з таблиці 3.4.4, значення дисконтованого грошового потоку є позитивною величиною, що пов'язано з ефектом від реалізації проекту. При цьому спостерігається позитивна тенденція доходу від реалізації проекту і грошового потоку, що також свідчить про доцільність продовження реалізації проекту.

Оцінка проекту на основі критерію показника чистого дисконтованого доходу здійснюється на основі даних, зазначених в таблиці 3.4.6.

Таблиця 3.4.6

Критерії оцінки інвестиційного проекту на основі критерію NPV

Критерій оцінки NPV	Висновок по проекту
$NPV < 0$	Інвестиційний проект, який має від'ємне значення NPV слід виключити з розгляду
$NPV = 0$	Інвестиційний проект забезпечить рівень беззбитковості, коли всі доходи рівні рас ходів
$NPV > 0$	Інвестиційний проект привабливий для вкладення
$NPV_1 > NPV_2^*$	Порівняння NPV одного проекту з NPV * іншого, показує велику інвестиційну привабливість першого

У нашому випадку при розрахунках даного показника для інвестиційного проекту «Сміттепереробний завод», $NPV > 0$, що свідчить про те, що інвестиційний проект привабливий для вкладення. Особливо якщо порівнювати його з розрахунками при іншій ставці дисконтованого доходу.

Внутрішня норма прибутку (англ. Internal Rate of Return, IRR, внутрішня норма дисконту, внутрішня норма прибутку, внутрішній коефіцієнт ефективності) - показує таку ставку дисконтування, при якій чистий дисконтований дохід дорівнює нулю [1].

Разом із цим розрахунок внутрішньої норми прибутковості IRR має ряд переваг для застосування в контексті даного дослідження:

- притаманне порівняння інвестиційних проектів відповідно до базового проекту «Сміттепереробний завод», які мають різний обсяг інвестування;
- можливо порівнювати не тільки проекти, а й можливі інвестиції, як варіант, банківський депозит. Якщо IRR проекту складає 10%, а банківський депозит становить 20%, то проект є інвестиційно привабливим, відповідно до даних таблиць, розрахунок проводиться на процент дискутування, який дорівнюватиме 0%, таким чином фінансування буде проведене за рахунок коштів місцевого бюджету, що підвищить привабливість даного проекту;
- дає можливість провести експрес-оцінку проекту «Сміттепереробний завод» щодо його подальшого розвитку.

Необхідно зазначити той факт, що вибір даного показника в основному зумовлений саме третьою передумовою.

Хоча можна виділити також і певні недоліки даного методу, а саме: в методиці використання розрахунку цього показника не показано абсолютного збільшення вартості інвестиційного проекту «Сміттепереробний завод», а також грошові потоки часто мають не систематичну структуру, що викликає складнощі в проведенні точного розрахунку даного показника.

Внутрішню норму прибутку оцінюють із середньозваженою вартістю залученого капіталу, що дозволяє зробити оцінку доцільності подальшого розвитку проекту «Сміттепереробний завод».

Формула розрахунку внутрішньої норми прибутку інвестиційного проекту:

$$0 = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1 + IRR)^t} - CF_0 ; \quad (3.2)$$

CF (Cash Flow) - грошовий потік, який створюється об'єктом інвестицій;

IRR - внутрішня норма прибутку;

CF₀ - грошовий потік в початковий момент.

У першому періоді, як правило, грошовий потік дорівнює інвестиційного капіталу (CF₀ = IC).

Розрахунок внутрішньої норми прибутку для аналізованого проекту наведено в таблиці 3.4.7.

Таблиця 3.4.7

Розрахунок внутрішньої норми прибутку для інвестиційного проекту
«Сміттєпереробний завод» в Грузії

Період (рік), T	Первісні витрати, IC	Дохід	Витрати	Грошовий потік, CF
0	29 724 500			-29 724 500
1		16 829 360	4 100 457	12 728 903
2		16 829 360	4 100 457	12 728 903
3		16 829 360	4 100 457	12 728 903
		50 488 080	42 025 871	8 462 209
IRR = 13,6536				

Робимо припущення, що на ділянці від точки А до точки Б функція NPV (r) прямолінійна, і використовуємо формулу для апроксимації на ділянці прямої:

$$IRR = r_a + (r_b - r_a) * NPV_a / (NPV_a - NPV_b) = 10 + (20 - 10) * 1\,930\,397 / (1\,930\,397 - (-2\,911\,302)) = 13,9870\%$$

При цьому, отриману розрахунковим шляхом величину даного показника порівнюють з нормами цієї величини, представленими в таблиці 3.4.8

Таблиця 3.4.8

Критерії оцінки значень IRR

Оцінка значень коефіцієнту IRR	Висновок по проекту
IRR > r	Вкладений в інвестиційний проект капітал буде створювати прибутковість вище, ніж вартість вкладеного капіталу. Такий проект інвестиційно привабливий
IRR = r	Проект не принесе ні збитків, ні доходу в майбутньому періоді і такий проект не є привабливим
IRR < r	Такий проект буде створювати негативний дисконтований грошовий потік в майбутньому

Таким чином, проект приймається, коли значення показника $IRR >$ ставки дисконтування (r).

Індекс прибутковості інвестицій (англ. Profitability index, PI, індекс прибутковості, індекс рентабельності) - показник ефективності інвестицій, що складає віддачу (прибутковість) вкладеного капіталу. Індекс прибутку являє собою відношення поточної вартості майбутніх грошових потоків до вартості початкових інвестицій [1].

Економічний зміст даного коефіцієнта - це оцінка додаткової цінності на кожну вкладену гривню.

Формула розрахунку індексу прибутковості інвестицій [1]:

$$PI = \frac{NPV}{IC} = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t}}{IC}; \quad (3.1)$$

NPV - чистий дисконтований дохід;

n - термін реалізації проекту;

r - ставка дисконтування (%);

IC - вкладений (витрачений) інвестиційний капітал.

Якщо вкладення в проект здійснюються не одноразово, а протягом усього часу реалізації, то необхідно інвестиційний капітал (IC) привести до єдиної вартості, тобто дисконтувати його.

Формула в цьому випадку стане мати наступний вигляд [1]:

$$PI = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{IC}{(1+r)^t}}; \quad (3.2)$$

Чим вище коефіцієнт прибутковості інвестицій, тим більшу віддачу на вкладений капітал приносить дана інвестиція. Цей критерій використовується для порівняння між собою кількох інвестиційних проектів.

На практиці великий індекс прибутку не завжди свідчить про ефективність проекту, адже в такому випадку оцінка майбутніх доходів могла бути завищена або періодичність їх отримання неправильно оцінена.

Розрахунок даного показника для аналізованого інвестиційного проекту «Сміттепереробний завод » наведено в таблиці 3.4.9

Таблиця 3.4.9

Розрахунок даного показника для аналізованого інвестиційного проекту «Сміттепереробний завод» в Грузії

Період (рік), T	Первісні витрати, ІС	Дохід	Витрати	Грошовий потік, CF	Дисконтований грошовий потік
0	29 724 500			-29 724 500	-29 724 500
1		16 829 360	4 100 457	12 728 903	11 571 730
2		16 829 360	4 100 457	12 728 903	10 519 754
3		16 829 360	4 100 457	12 728 903	9 563 413
		50 488 080	12 301 371	38 186 709	31 654 897
NPV = 1 930 397					
PI=					1.0649

Таблиця 3.4.10

Розрахунок даного показника для аналізованого інвестиційного проекту «Сміттепереробний завод» ставка дисконтування 20%

Період (рік), T	первісні витрати, ІС	дохід	витрати	грошовий потік, CF	дисконтований грошовий потік
0	29 724 500			-29 724 500	-29 724 500
1		16 829 360	4 100 457	12 728 903	10 607 419
2		16 829 360	4 100 457	12 728 903	8 839 516
3		16 829 360	4 100 457	12 728 903	7 366 263
		50 488 080	12 301 371	38 186 709	26 813 198
				NPV	-2 911 302
PI=					-1.0979

Отриманий розрахунковим шляхом показник оцінюється за спеціальними критеріями, які узагальнені в таблиці 3.4.11

Таблиця 3. 4.11

Оцінка проекту на основі критерію PI [1]

Критерій	Висновок щодо вибору проекту
$PI < 1$	Інвестиційний проект не зможе відшкодувати в повному розмірі вкладені в нього капітальні витрати
$PI = 1$	Інвестиційний проект має дохідність дорівнює обраної ставки дисконтування
$PI > 1$	Проект інвестиційно привабливий для вкладення, так як зможе забезпечити додаткову віддачу капіталу
$PI_1 > PI_2^*$	Порівняння між собою інвестиційної привабливості декількох проектів.

Як видно з зіставлення двох попередніх таблиць, даний показник для інвестиційного проекту «Сміттепереробний завод», має значення більше 1, що свідчить про здатність даного проекту окупити витрати на його впровадження.

Період окупності являє собою один з найбільш розповсюджених показників оцінки ефективності інвестиційного проекту.

Розрахунок цього показника може бути здійснений двома методами – статистичним та дисконтованим.

Показник періоду окупності, що визначається статистичним методом, розраховується за формулою:

$$ПО = IB \setminus ЧГП \setminus p. \quad (3.3)$$

де ПО – період окупності інвестиційних витрат за проектом, роки;

ЧГП p . – середньорічна сума чистого грошового потоку за період експлуатації проекту.

Відповідно дисконтований показник періоду окупності проекту визначається за формулою:

$$ПО_0 = IB / \sum_{t=1}^n \frac{ЧГТ_t}{(1+i)^n \times t} \quad (3.4)$$

У закладі період окупності інвестиційного проекту розраховується наступним чином:

$$ПО = 29724500 / 12728903 = 2,3 \text{ чи } 2 \text{ рік } 3 \text{ місяці.}$$

Період окупності інвестиційного проекту, тобто час, що необхідний для отримання такої суми дисконтованого чистого грошового потоку, який дозволить окупити всі капітальні витрати, в Грузії становить 2 рік 3 місяці.

Оскільки, період окупності дорівнює менш ніж 5 років, то у розробленому проекті закладені зважені як обсяги доходів так і обсяги капітальних та поточних витрат. Розроблений проект дозволяє створити конкурентоспроможний заклад та може бути прийнятий до впровадження.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Результатом дипломної роботи являється розробка інвестиційного проекту щодо відкриття сміттєпереробного заводу у Грузії. Проведений у дипломній роботі ряд досліджень дає можливість зробити такі висновки і пропозиції:

1. Досліджено інвестиційне середовище Грузії та виявлено перешкоди та фактори, які впливають на залучення інвестицій. Виявлено, що в Грузії основними чинниками, які перешкоджають вдосконаленню інвестиційного середовища, є: напружена політична обстановка в стосунках з Росією, політично-економічна нестабільність, низька ємність місцевого ринку споживачів у валютному, кредитному, інвестиційному, фінансовому секторах.

2. Охарактеризовано вплив соціальних факторів на економічне зростання. Розглянуто роль демографічних і культурних факторів як важливих детермінант економічного зростання. Досліджено соціально-економічний контекст проблем економічного зростання в Грузії порівняно із іншими країнами. Виявлено аспекти, що перешкоджають стійкому і тривалому зростанню економіки країни.

3. Охарактеризовано економічні чинники Грузії та їх вплив на загальний розвиток країни. Проаналізовано рівень ВВП з останні п'ятнадцять років та виявлено слабкі сторони економіки, на які потрібно засередити увагу для подальшого розвитку держави.

4. Охарактеризовано екологічні чинники Грузії та виявлено, що Для стабілізації екологічного стану навколишнього середовища та зменшення техногенного навантаження в Грузії необхідно здійснити заходи за такими основними напрямками: охорона поверхневих і підземних вод; охорона повітря; охорона земельних ресурсів; відновлення та збереження зелених насаджень, лісових ресурсів; недопущення забруднення довкілля побутовими та токсичними відходами; впровадження сучасного обладнання для спостереження за станом довкілля; розвиток та розширення територій природно-заповідного фонду;

відтворення і охорона рибних запасів та біоресурсів; природоохоронна, просвітницька та виховна діяльність.

5. Було розраховано інвестиційний проект щодо створення сміттєпереробного заводу в Грузії та обґрунтовано його доцільність, а саме період окупності інвестиційного проекту, тобто час, що необхідний для отримання такої суми дисконтованого чистого грошового потоку, який дозволить окупити всі капітальні витрати, в Грузії становить 2 рік 3 місяці.

Оскільки, період окупності дорівнює менш ніж 5 років, то у розробленому проекті закладені зважені як обсяги доходів так і обсяги капітальних та поточних витрат. Розроблений проект дозволяє створити конкурентоспроможний заклад та може бути прийнятий до впровадження.

ДОДАТОК А

Таблиця 1

Звіт про прибутки та збитки

Показник	Прогноз					Всього
	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік	
Дохід						
Дохід з продажу вторинної сировини	18 587 105	18 587 105	18 587 105	18 587 105	18 587 105	92 935 525
Дохід від захоронення сміття	1 143 135	1 143 135	1 143 135	1 143 135	1 143 135	5 715 675
Дохід від продажу електроенергії	128 405	128 405	128 405	128 405	128 405	642 025
Загальний дохід з ПДВ 18%	19 858 645	19 858 645	19 858 645	19 858 645	19 858 645	99 293 225
ПДВ	3 029 285	3 029 286	3 029 287	3 029 288	3 029 289	15 146 435
Чистий дохід, дол.	16 829 360	16 829 360	16 829 360	16 829 360	16 829 360	84 146 800
Постійні витрати						
Фонд заробітної плати	1 933 632	1 933 632	1 933 632	1 933 632	1 933 632	9 668 160
Сплата ЕСВ 20%	386726	386726	386726	386726	386726	1 933 630
Фонд стимулювання персоналу	240631	240631	240631	240631	240631	1 203 155
Комунальні платежі (не технологічні)	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000	600 000
Оренда землі	180 000	180 000	180 000	180 000	180 000	900 000
Інші витрати	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	120 000
Всього постійних витрат, дол.	2 884 989	2 884 989	2 884 989	2 884 989	2 884 989	142315 30
Змінні витрати						
Оновлення інвентарю та ремонт техніки	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	1 500 000
Технологічні витрати	181 068	181 068	181 068	181 068	181 068	905 340

ГСМ для спецтехніки	734 400	734 400	734 400	734 400	734 400	3 672 000
Всього змінних витрат	1 215 468	1 215 468	1 215 468	1 215 468	1 215 468	6 077 340
Всього витрат, дол.	4 100 457	4 100 457	4 100 457	4 100 457	4 100 457	20 502 284
Прибуток	12 728 903	12 728 903	12 728 903	12 728 903	12 728 903	63 644 515
Амортизація	2 591 250	2 591 250	2 591 250	2 591 250	2 591 250	12 956 250
Прибуток до оподаткування	10 137 653	10 137 653	10 137 653	10 137 653	10 137 653	50 688 265
Податок на прибуток 15%	1 520 648	1 520 648	1 520 648	1 520 648	1 520 648	7 603 240
Чистий прибуток	8 617 005	8 617 005	8 617 005	8 617 005	8 617 005	43 085 025
Чистий грошовий потік	11 208 255	11 208 255	11 208 255	11 208 255	11 208 255	56 041 275
Грошовий потік (консолідований)	11 208 255	22 416 510	33 624 765	44 833 020	56 041 275	56 041 275
Накопичений прибуток	8 617 005	17 234 010	25 851 015	34 468 020	43 085 025	43 085 025
EBITDA	10 137 653	10 137 653	10 137 653	10 137 653	10 137 653	50 688 265
EBIT	8 617 005	8 617 005	8 617 005	8 617 005	8 617 005	43 085 025
рентабельність EBITDA	60,24%	60,24%	60,24%	60,24%	60,24%	60,24%
рентабельність EBIT	51,20%	51,20%	51,20%	51,20%	51,20%	51,20%

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюллетень о текущих тенденциях мировой экономики. Выпуск № 46, июль 2019 \ \ Режим доступа: <https://ac.gov.ru/archive/files/publication/a/23404.pdf>
2. World DataBank. World Development Indicators. // Всемирный банк. Режим доступа: http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=world-development-indicators#s_m
3. Грузия, Турция и Азербайджан: приоритеты сотрудничества. // Новости-Грузия, Режим доступа: <http://www.newsgeorgia.ge/gruziya-turtsiya-i-azerbajdzhan-prioritety-sotrudnichestva/#t20c>
4. Национальная администрация Грузии по туризму. Режим доступа: <http://stats.georgia.travel/Default.aspx>
5. Национальный банк Грузии. Режим доступа: <https://www.nbg.gov.ge/index.php?m=304>
6. Athukorala P., Wagle S. Trade Liberalisation and Export Performance in Transition: The Case of Georgia. World Economy. December 2014. Vol. 37. Issue 12. Pp. 1669-1691.
7. Salukvadze J., Golubchikov O. City as a geopolitics: Tbilisi, Georgia A globalizing metropolis in a turbulent region. March 01, 2016. Vol. 52. Pp. 39-54.
8. Taralashvili T. Kraciuk J. Foreign Trade of Georgian Agricultural Products and Existing Potential of Export toThe European Union Market. Acta Scientiarum Polonorum. Oeconomia. 2014, p. 123-134.
9. Нортон Д. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию / Д. Нортон, Р. Каплан. – М.: Олимп-Бизнес, 2010. – 320 с.
10. Друкер П. Менеджмент. Вызовы XXI века / П. Друкер. М.: Манн, Иванов и Фербер, 2012. – С. 256.
11. Бирка М.І. Розвиток системи залучення прямих іноземних інвестицій на підприємства: дис.. канд. екон. наук: спец. 08.00.04. - Л., 2016. - 271 с.
12. Васюренко В. А. Оцінка економічного потенціалу підприємства [Електронний ресурс] / В. А. Васюренко // Науковий вісник Херсонського

державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2016. - Вип. 17(1). - С. 51-54.
- Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_17\(1\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_17(1)_14)

13. Гнедов К. М. Формування системи інвестування підприємств в умовах ринкових відносин: автореф. канд. дис. / К. М. Гнедов. – Донецьк: ДонДУЕТ ім. М.Туган-Барановського, 2003. – 23 с.

14.Дорошук Г. А. Формування та оцінка потенціалу стратегічних змін на підприємстві [Електронний ресурс] / Г. А. Дорошук, Г. О. Граціотова // Бізнес Інформ. - 2018. - № 8. - С. 191-197.

15. Драган О. І. Оцінка інтелектуального потенціалу при формуванні конкурентних переваг підприємства[Електронний ресурс] / О. І. Драган, Ю. М. Гринюк // Наукові праці Національного університету харчових технологій. - 2018. - Т. 24, № 3. - С. 79-87. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnukht_2018_24_3_11

16. Дробот Н. Інвестиційна стратегія підприємства: засади і особливості її формування в сучасних умовах / Н. Дробот // Регіональна економіка. — 2014. — №1. — С. 63-69.

17.Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності: навч. посібн. / А.П. Дука. – К.: Вид-во «Каравела», 2007. – 236 с.

18.Пепа Т. Потенціал модернізації як базис ефективного соціальноекономічного розвитку країни в контурі відтворювальних процесів [Електронний ресурс] / Т. Пепа, Л. Чернюк // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2017. - Вип. 44(1). - С. 42-49. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2017_44\(1\)_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2017_44(1)_7)

19.Пересада А .А. Управління інвестиційним процесом / А. А. Пересада. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.

20.Пересада А. А. В. Інвестиційний аналіз : підручник / А. А. Пересада,Ю. М. Коваленко, В. Онікієнко. – К. : КНЕУ, 2003. – 485 с.